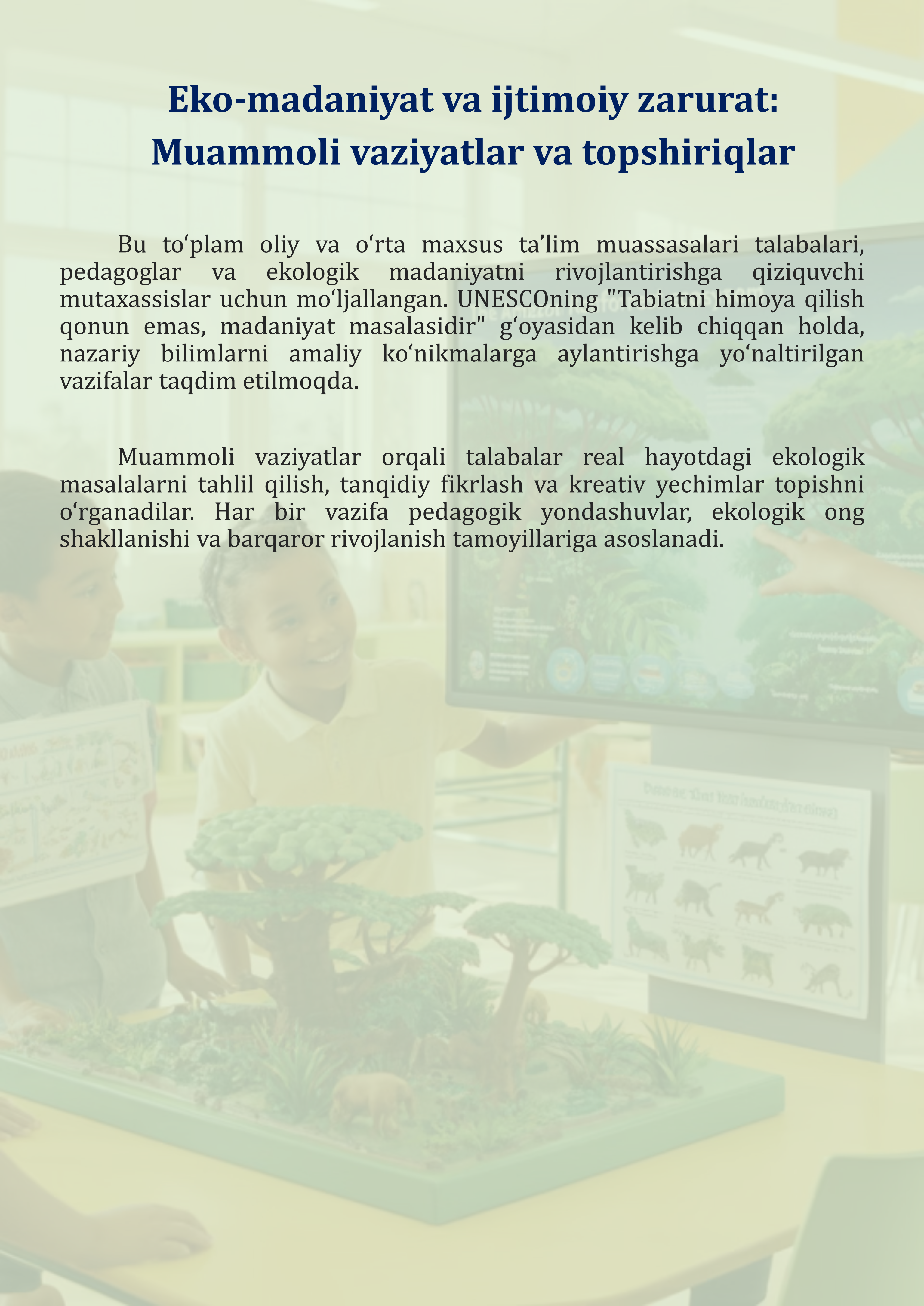

Eko-madaniyat va ijtimoiy zarurat: Muammoli vaziyatlar va topshiriqlar

Bu to'plam oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalari talabalari, pedagoglar va ekologik madaniyatni rivojlantirishga qiziquvchi mutaxassislar uchun mo'ljallangan. UNESCOning "Tabiatni himoya qilish qonun emas, madaniyat masalasidir" g'oyasidan kelib chiqqan holda, nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalarga aylantirishga yo'naltirilgan vazifalar taqdim etilmoqda.

Muammoli vaziyatlar orqali talabalar real hayotdagi ekologik masalalarni tahlil qilish, tanqidiy fikrlash va kreativ yechimlar topishni o'rganadilar. Har bir vazifa pedagogik yondashuvlar, ekologik ong shakllanishi va barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslanadi.

Eko-madaniyat shakllantirishida ta'limning roli

Muammoli vaziyat 1

Sizning maktabingizda o'quvchilar chiqindilarni ajratmaydi va suv jo'mragini ochiq qoldirib ketishadi. Direktor sizdan eko-madaniyat shakllantirishiga yo'naltirilgan ta'lim dasturi ishlab chiqishni so'raydi.

Vazifa: 6 oylik ta'lim dasturi loyihasini tuzing. Yosh guruhlar (1-4, 5-9, 10-11 sinflar) uchun alohida yondashuvlarni ishlab chiqing.

01

02

Muammoli vaziyat 2

Mahalliy jamoada bolalar va kattalar o'rtasida ekologik masalalar bo'yicha tushunmovchilik mavjud. Kattalar "bizning vaqtimizda bunday muammo yo'q edi" deyishadi.

Vazifa: Turli yosh guruhlarini birlashtiradigan jamoaviy ekologik tadbir loyihasini ishlab chiqing. Orol dengizi fojiasi misolidan foydalaning.

03

Tahliliy topshiriq

o'zbekistonda Orol dengizi fojiasining ta'limga integratsiyasi masalasini o'rganib, pedagogik strategiya ishlab chiqing. Qanday usullar orqali bu mavzu turli yosh guruhlariga tushunarli qilib berilishi mumkin?

Kreativ topshiriq

"Suv - hayot manbayi" mavzusida maktab o'quvchilari uchun interaktiv o'yin loyihasini ishlab chiqing. o'yin jarayonida suvni tejash madaniyati qanday shakllantirilishi kerak?

Amaliy topshiriq

Oilaviy muhitda eko-tarbiyani yo'lga qo'yish uchun ota-onalar bilan ishlash dasturini tuzing. Qanday usullar orqali ota-onalarning eko-madaniyat darajasini oshirish mumkin?

Ekologik muammolar va ongning roli

Global muammolar va mahalliy ta'sirlar

Atmosfera ifloslanishi, global isish, suv tanqisligi va yer degradatsiyasi nafaqat ekologik, balki ijtimoiy-iqtisodiy muammolardir. Ushbu muammolarning o'zbekiston hududida qanday ko'rinishlarini kuzatishimiz mumkin?

Muammoli vaziyat 3

Toshkent shahrida havo ifloslanishi darajasi me'yordan oshdi. Shahar hokimi sizdan aholi o'rtasida ekologik ong oshirish bo'yicha taklif so'raydi.

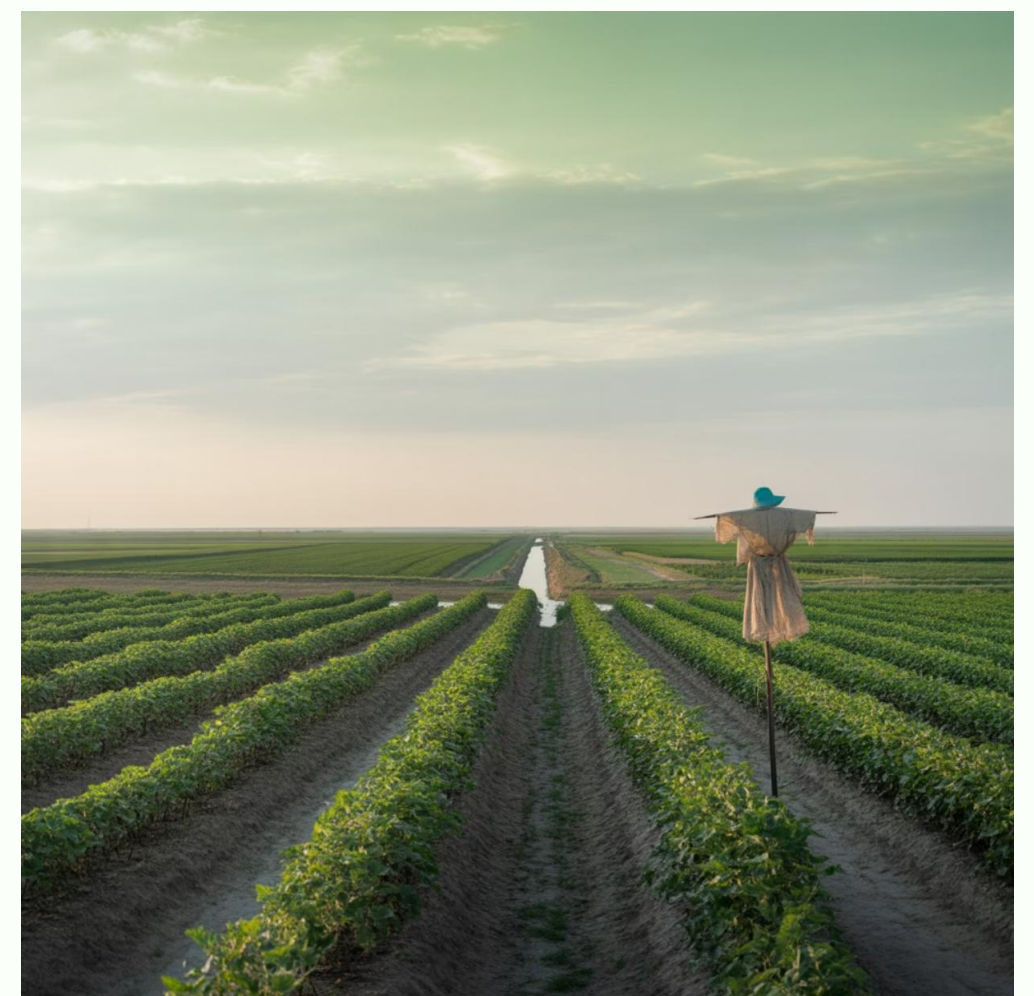
Vazifa: shahar aholisi uchun "toza havo - sog'lom hayot" kompaniyasi loyihasini ishlab chiqing.

Muammoli vaziyat 4

Farg'ona vodiysida suv tanqisligi tufayli dehqonlar o'rtasida nizolar kuchaymoqda. Siz ekologik maslahatchi sifatida ishtirok etasiz.

Vazifa: suv resurslaridan samarali foydalanish bo'yicha jamoat ma'lumotnomasini tayyorlang.

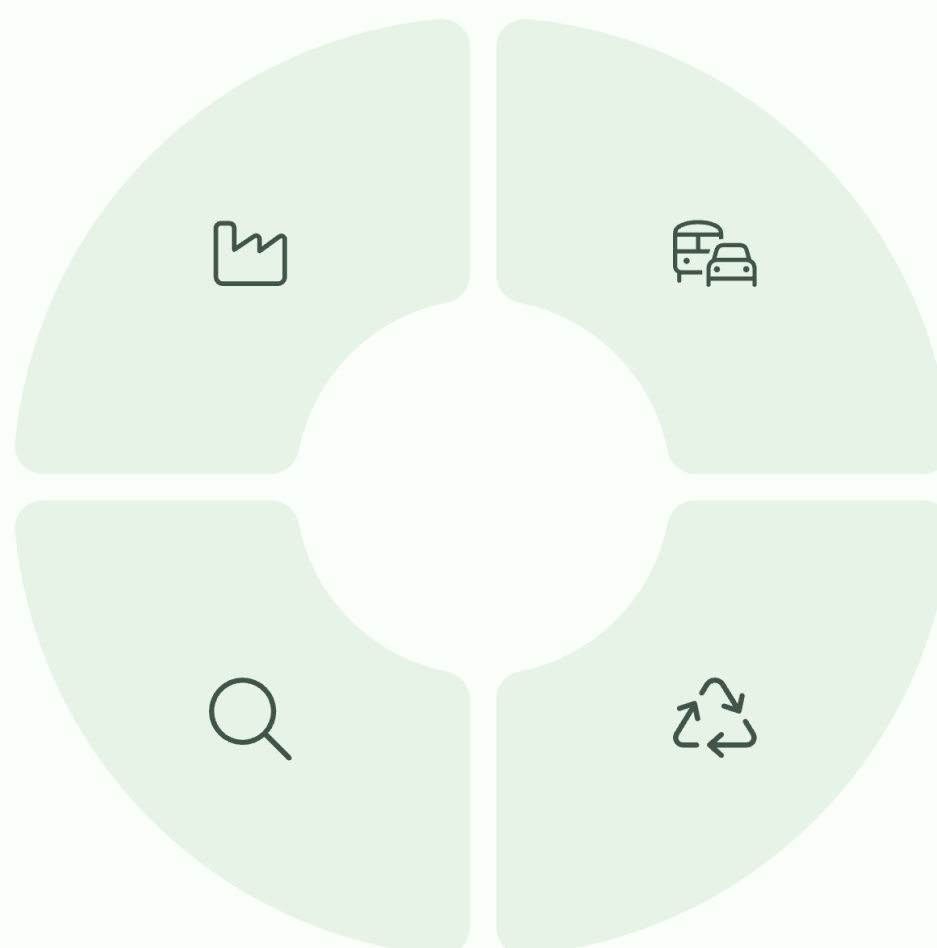

Sanoat ifloslanishi

Korxonalar atmosferaga zararli moddalar chiqarayotgan holatda ekologik ongni qanday shakllantirish mumkin?

O'rmon resurslari

O'rmonlarni asrash va qayta tiklashda jamoatchilik ishtirokini tashkil etish usullari.

Transport muammosi

Shahar transportida ekologik alternativalarini targ'ib qilish strategiyasini ishlab chiqing.

Chiqindilar muammosi

Uy chiqindilarini ajratish madaniyatini joriy etishda qanday qiyinchiliklar mavjud?

Yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish

12

Maqsadi

Mas'uliyatli iste'mol va ishlab chiqarish tamoyillari

13

Maqsadi

Iqlim o'zgarishiga qarshi chora-tadbirlar

2030

Maqsadli yil

Barqaror rivojlanish maqsadlarini amalga oshirish muddati

Muammoli vaziyat 5

Mahalliy biznes yurituvchi tadbirkor yashil texnologiyalarni joriy etishni xohlaydi, lekin xaridorlar bunday mahsulotlarga qiziqish bildirmaydi.

Vazifa: Iste'molchilarning ekologik mahsulotlarga bo'lgan qiziqishini oshirish strategiyasini ishlab chiqing.

Muammoli vaziyat 6

Shahar hokimiyati chiqindilardan qayta foydalanish zavodini qurishni rejalashtirmoqda, lekin aholi bunga qarshi.

Vazifa: Aholini ishontirish va loyiha foydalari haqida ma'lumot berish dasturini tuzing.

3

Barqaror rivojlanish loyihalari

Energiya samaradorligi

- Uy xo'jaliklarida energiya tejash usullari
- Quyosh energiyasidan foydalanish imkoniyatlari
- LED lampalar va energiya tejovchi texnologiyalar

Qayta tiklanuvchi resurslar

- Chiqindilarni qayta ishlash jarayonlari
- Kompost tayyorlash texnologiyalari
- Plastik va qog'oz ajratish tizimlari

2024 - Boshlang'ich bosqich

Mahalliy jamoalarda ekologik ong shakllantirishga yo'naltirilgan ta'lim dasturlari ishga tushiriladi

1

2

2026 - Rivojlanish bosqichi

Yashil texnologiyalar joriy etiladi va iste'molchilar madaniyati o'zgaradi

3

2030 - Maqsadga erishish

SDG maqsadlari asosida barqaror rivojlanish modeli to'liq shakllanadi

Yosh avlodda ekologik mas'uliyat shakllanishi

3-7 yosh: Asosiy bosqich

Bolalarda tabiatga muhabbat, hayrat va hurmat hissini uyg'otish. Tabiat bilan bevosita aloqa orqali hissiy bog'liqlikni kuchaytirish.

7-15 yosh: Bilim bosqichi

Ekologik tushunchalar bilan tanishish, amaliy loyihalarda ishtirok etish, mas'uliyat hissini anglash.

15-18 yosh: Faollik bosqichi

Ekologik masalalar bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish, jamiyatda faol ishtirok etish qobiliyati.

Muammoli vaziyat 7

Oilada ota-ona va bolalar o'rtasida ekologik masalalar bo'yicha qarashlar farqi mavjud. Bolalar maktabda o'rgangan bilimlarni uyda qo'llay olmaydi.

Vazifa: Oilaviy ekologik madaniyatni yarashlashtirishga yo'naltirilgan "Oila va tabiat" dasturi loyihasini ishlab chiqing.

Muammoli vaziyat 8

Maktabda "Yashil maktab" loyihasi boshlanganidan keyin o'quvchilar faolligi o'sdi, lekin ba'zi o'qituvchilar bu ishga befarq qarashmoqda.

Vazifa: o'qituvchilarning ekologik ta'limdagi faolligini oshirish bo'yicha motivatsiya dasturini tuzing.

Bilim

Ekologik jarayonlar, muammolar va yechimlar haqida asosli ma'lumotlarga ega bo'lish

Jamiyat faolligi

Ekologik masalalar bo'yicha jamoat ishlarida ishtirok etish

Qadriyatlar

Tabiatni qadrlash, uni asrash va himoya qilishga ichki ehtiyoj hissi

Xatti-harakatlar

Kundalik hayotda ekologik tamoyillarga amal qilish, amaliy faoliyat

Mas'uliyat

o'z harakatlarining ekologik oqibatlarini anglash va javobgarlik hissi

Yakuniy topshiriq

Sizning hududingiz uchun kompleks eko-madaniyat dasturi ishlab chiqing

Yuqorida keltirilgan barcha muammoli vaziyatlar va topshiriqlardan foydalanib, o'z hududingiz (shahar, tuman yoki mahalla) uchun eko-madaniyatni shakllantirishga yo'naltirilgan kompleks dastur loyihasini tayyorlang. Dastur quyidagi elementlarni o'z ichiga olishi kerak:

- Maqsad va vazifalar aniq belgilanishi
- Maqsadli auditoriya (yosh guruhleri) tahlili
- Ta'lim metodlari va yondashuvlar
- Amaliy faoliyat turlari
- Oila va jamiyat bilan hamkorlik
- Natijalarni baholash mezonlari
- Moliyaviy resurslar va vaqt jadvali
- Kelajakdagi rivojlanish istiqbollari